

Archwiliad 2007/2008
12 Medi 2008 - DRAFFT
Awdur: KPMG LLP

Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -
Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am
Lywodraethu

Awdurdod Tân ac Achub GogleddCymru

Fersiwn drafft yw'r ddogfen hon tra bod
trafodaethau pellach gyda'r corff a archwilir ac a
arolygir yn yr arfaeth. Mae'n bosibl nad yw'r
wybodaeth wedi'i dilysu'n llawn eto ac ni ddylid
dosbarthu'r ddogfen hon yn helaeth.

Fy mwriad yw cyflwyno Adroddiad Archwilydd diamod ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Cynnwys

Crynodeb

Adroddiad Manwl

Nid oes pryderon gennyf ynglyn â'r agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol

Mae camddatganiadau nas cywirwyd

Ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd

Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran eich rheolaethau mewnol

Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt

Nid oes unrhyw faterion archwilio pwysig eraill o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arnynt

Atodiadau

Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol 9

Crynodeb o gywiriadau i'r datganiad ariannol drafft 13

Crynodeb o eitemau rheolaeth fewnol amherthnasol 14

Tudalen 2 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -
Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Statws yr adroddiad hwn

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a'r 'Datganiad o Gyfrifoldebau' a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) na'r archwilydd penodedig, lle y bo'n gymwys, yn

atebol i unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog, na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd parti perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglyn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Tudalen 3 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu - Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Crynodeb

1. Paratowyd yr adroddiad hwn gan KPMG LLP ar ran Anthony Snow, fel Archwilydd Penodedig Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru. Fel y cyfeirir yng Nghynllun Rheoleiddio 2007/08, mae KPMG LLP wedi cynnal yr archwiliad ar ran yr Archwilydd Penodedig.

2. Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn gyfrifol am baratoi datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig sy'n rhoi darlun teg o'i sefyllfa ariannol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2008 ac o'i incwm a'i wariant yn y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny. Mae'n ofynnol i mi roi fy marn ar gywirdeb a thegwch y datganiadau.

3. Cyflwynodd yr Awdurdod Ddatganiad o Gyfrifon i mi ym mis Gorffennaf ac rwyf bellach wedi cwblhau'r archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i raddau helaeth. Ni cheisiaf gael sicrwydd llwyr bod y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun teg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod, na sicrwydd eu bod yn gywir ym mhob ffordd, ond yn hytrach mabwysiedir cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad o'r cyfrifon, rwyf yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol (h.y. y rhai hynny a allai

gamarwain darllenwr) yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Rydym yn barnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol ar gyfer yr Awdurdod os ydynt yn werth £321,000 ar gyfer eitemau incwm a gwariant ac eitemau'r fantolen. Nid materion meintiol yn unig sy'n penderfynu a fernir bod eitem yn berthnasol, gall materion ansoddol penodol megis gofynion cyfreithiol a rheoleiddio a sensitifrwydd gwleidyddol hefyd gael effaith ar hyn, er enghraifft datgeliadau enillion swyddogion.

4. Gan fod yr archwiliad wedi'i gwblhau i raddau helaeth, mae'r adroddiad hwn yn nodi'r materion allweddol sy'n codi o'r archwiliad. Rhaid cyfleu'r materion hyn i'r

rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn unol â Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260,

cyn rhoi barn ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Cytunir ar faterion manylach sy'n codi ac argymhellion gyda swyddogion.

5. Mae ISA 260 yn ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr gyflwyno adroddiad i'r rhai sy'n

gyfrifol am lywodraethu ynglyn â'r materion canlynol cyn iddynt roi barn ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- cydberthnasau a allai ddylanwadu ar annibyniaeth yr archwilydd;
- gwybodaeth am gynllunio archwiliad; a
- chanfyddiadau'r archwiliad, yn cynnwys safbwyntiau'r archwilydd ar yr agweddau ansoddol ar waith cyfrifyddu ac adrodd yr endid.

6. Cyflwynwyd adroddiad ar y ddau fater cyntaf i chi yn y Cynllun Rheoliadol. Paratowyd yr adroddiad hwn i gyflawni fy nghyfrifoldebau o ran y trydydd pwynt. Dyma fy nghanfyddiadau:

- nid oes pryderon gennyf ynglyn â'r agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol;

Tudalen 4 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -

Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

- mae camddatganiadau nas cywirwyd;
  - ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd;
  - ni chanfuwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran rheolaeth fewnol;
  - nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol gan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt; ac
  - nid oes unrhyw faterion archwilio eraill o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arnynt.
7. Fy mwriad yw cyflwyno adroddiad archwilydd diamed ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig pan fydd yr Awdurdod wedi rhoi'r Llythyr Cynrychiolaeth a nodir yn Atodiad 1 i mi.
- Tudalen 5 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu - Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Adroddiad Manwl

Nid oes pryderon gennyf ynglyn â'r agweddau ansoddol areich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol

8. Yn ystod yr archwiliad rwyf yn ystyried agweddau ansoddol ar y broses o gyflwyno adroddiadau ariannol. Rwyf yn gwerthuso'r wybodaeth a ddarperir gan y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i benderfynu a yw'n berthnasol, yn ddibynadwy, yn gymaradwy ac yn hawdd ei deall.

Nid oes unrhyw faterion yn codi.

Mae camddatganiadau nas cywirwyd

9. Cyflwynaf adroddiad i chi ar yr holl gamddatganiadau nas cywirwyd heblaw mân gamddatganiadau amlwg (diffinnir mân gamddatganiadau fel rhai sy'n hollol ddibwys, yn unigol neu gyda'i gilydd, yn feintiol a/neu'n ansoddol). Ar sail ein methodoleg safonol, y terfyn ariannol ar gyfer yr hyn a ystyriaf yn fân wall yw £16,000.

Tudalen 6 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -

Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Camddatganiadau nas cywirwyd

Nodwyd nifer o wallau yn yr archwiliad o'r datganiad cyfrifyddu. Ym mwyafrif yr achosion, gwnaed newidiadau priodol gan reolwyr. Dangosir crynodeb o'r camau cywiro hyn er gwybodaeth yn Atodiad 2.

Fodd bynnag, rwyf hefyd wedi nodi gwallau mewn perthynas â darpariaethau nas cywirwyd yn y datganiadau ariannol, er tynnu sylw rheolwyr atynt. Ceir manylion am y

gwallau hyn isod:

- Mae'n ofynnol yn ôl Datganiad CIPFA o'r Arfer a Argymhellir 2007 a Safon Adrodd Ariannol 12 i wneud darpariaethau pan fo gan awdurdod ymrwymiad presennol (cyfreithiol neu ddeongliadol), o ganlyniad i ddigwyddiad yn y gorffennol.

- Mae Nodyn 17 o'r Datganiad Cyfrifyddu yn nodi bod nifer o ddarpariaethau'r Awdurdod ar gyfer cwrdd â gwariant yn y dyfodol yn hytrach na gwariant yn y gorffennol. Nid yw'r cyfryw ddarpariaethau'n cydymffurfio â gofynion y Datganiad o'r Arfer a Argymhellir, er y derbynnir bod y dull a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod yn dryloyw.

- Y darpariaethau penodol nad ydynt yn cydymffurfio â'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir yw:

- Darpariaeth bensiw £455,000
- Darpariaeth tâl cyfartal £90,000
- Darpariaeth rheng i rôl £30,000
- Darpariaeth gyfalaf £82,000
- Darpariaeth reoli £143,000

- Mae'r symiau a neilltuir ar y cyfan yn cael eu defnyddio o fewn cyfnod rhesymol. Mae'r cynghorau sy'n rhan o'r awdurdod yn ymwybodol o'r trefniadau, ac wedi eu cymeradwyo, ac mae'r driniaeth yn gyson â'r hyn a wnaed gan yr Awdurdod ers 1996.

Ar hyn o bryd ymchwilir i'r mater a oes gan Awdurdod Tân ac Achub y gallu statudol i

gynnal cronfeydd, a darperir y wybodaeth ddiweddaraf i aelodau yng nghyfarfod y Panel Gweithredol.

Ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd

10. Cyflwynaf unrhyw addasiadau arfaethedig i adroddiad safonol yr archwilydd i sicrhau eich bod yn ymwybodol o'r rhesymau dros yr addasiadau ac yn cael cyfle i roi unrhyw wybodaeth ac esboniadau pellach mewn perthynas â'r mater/materion a arweiniodd at yr addasiad. Mae'r adroddiad yn gwneud sylwadau ar y canlynol:

- a yw'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun teg o'r sefyllfa ariannol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2008 ac o'i incwm a'i wariant yn y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac

- a yw'r Datganiad o Reolaeth Fewnol yn cydymffurfio â'r canllawiau perthnasol ac yn gyson â'n gwybodaeth a'n dealltwriaeth o drefniadau'r Awdurdod.

Nid oes addasiadau i adroddiad yr archwilydd

Ar sail fy ngwaith archwilio, ni nodwyd unrhyw faterion a fyddai'n gofyn am unrhyw

addasiad i'r farn archwilio.

Tudalen 7 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -

Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran eich rheolaethau mewnol

11. Diffinnir gwendid perthnasol mewn rheolaeth fewnol gan ISA 260 fel 'diffyg o ran

cynllunio neu weithredu a allai effeithio'n andwyol ar allu'r endid i gofnodi, prosesu, crynhoi a chyflwyno adroddiadau ar ddata ariannol a data perthnasol arall sy'n arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol'.

12. Fodd bynnag, nid wyf fel arfer yn cyflwyno adroddiad i chi ar wendid perthnasol yr

ydych yn ymwybodol ohono, ac y cymerwyd camau priodol i'w gywiro, oni bai bod y gwendid yn arwydd o wendidau ehangach yn yr amgylchedd rheoli cyffredinol a bod risg y gallai gwendidau perthnasol eraill godi.

13. Dylech fod yn ymwybodol nad wyf yn rhoi datganiad cynhwysfawr o'r holl wendidau a allai fodoli yn y rheolaethau mewnol nac o'r holl welliannau y gellid eu

gwneud, ond dim ond y materion hynny sydd wedi dod i'm sylw o ganlyniad i'r gweithdrefnau archwilio a gynhaliwyd yr wyf wedi ymdrin â hwy.

Ni nodwyd unrhyw wendidau rheolaeth fewnol perthnasol yn ystod yr archwiliad.

Dangosir crynodeb o eitemau amherthnasol er gwybodaeth yn Atodiad 3, gan gynnwys argymhellion er mwyn gwella rheolaeth fewnol gysylltiedig.

Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt

14. Mae safonau archwilio eraill yn ei gwneud yn ofynnol i ni gyfathrebu â chi mewn

amgylchiadau penodol eraill gan gynnwys:

- os byddaf yn amau neu'n canfod twyll, hyd yn oed os nad yw'r effaith bosibl yn berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, oni châf fy ngwahardd rhag gwneud hynny o dan reoliadau gwyngalchu arian; ac

- os bydd datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig yr Awdurdod a gwybodaeth arall yn y Datganiadau o Gyfrifon yn anghyson.

Nid oes unrhyw faterion eraill yn codi.

Nid oes unrhyw faterion archwilio pwysig eraill oddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arnynt

Nid oes unrhyw faterion pwysig eraill o ddiddordeb llywodraethu yn codi.

Tudalen 8 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -

Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Atodiadau
Atodiad 1
Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol

(Papur Pennawd)

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

[Dyddiad]

Datganiad o Gyfrifon 2007/2008 Awdurdod Tân ac AchubGogledd Cymru

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'r archwiliad o ddatganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig Awdurdod Tan ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2008 er mwyn mynegi barn ynglyn â pha un a ydynt yn rhoi darlun teg, ym mhob ffordd berthnasol, o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2008 ac o ganlyniadau ei weithrediadau a'i lifau arian parod ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y DU - Datganiad o'r Arfer a Argymhellir 2007 (y SORP).

Sylwadau cyffredinol

Cafodd holl drafodion yr Awdurdod eu hadlewyrchu a'u cofnodi'n briodol yn y cofnodion cyfrifyddu.

Nid oes unrhyw brosiectau cyllideb cyfun yn deillio o unrhyw gytundebau partneriaeth a luniwyd o dan Adran 31 o Ddeddf Iechyd 1999, cyfranogion, mentrau ar y cyd na threfniadau ar y cyd heblaw am y rhai a ddatgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â phob amod a osodwyd gan sefydliadau perthnasol sy'n talu grantiau a gall ddisgwyl, yn rhesymol, y symiau grant a gynhwysir yn y cyfrifon.

Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â phob agwedd ar y cytundebau a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i addasu'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig neu ddatgelu'r manylion ynddynt.

Nid oes unrhyw gamdatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau, yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig.

Sicrhawyd bod pob llyfr cyfrifon a dogfennaeth ategol a chofnodion pob cyfarfod
o'r
Awdurdod ar gael i chi.

Tudalen 9 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau
Cyfrifyddu -
Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Atodiadau

Nid oes gan yr Awdurdod gynlluniau na bwriadau a allai newid mewn ffordd berthnasol werth cario neu ddsbarthiad asedau a rhwymedigaethau a adlewyrchir yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Mae'r dulliau mesur, gan gynnwys y rhagdybiaethau cysylltiedig, a ddefnyddiwyd i bennu gwerthoedd teg yn briodol ac wedi eu cymhwyso'n gyson. Mae'r datgeliadau sy'n ymwneud â gwerthoedd teg yn gyflawn ac yn briodol.

Nodwyd nifer o gamddatganiadau yn y Datganiad Cyfrifyddu mewn perthynas â darpariaethau. Dosbarthwyd y symiau fel darpariaethau pan nad ydynt yn cydymffurfio'n llwyr â'r diffiniad a nodir yn Safon Adrodd Ariannol 12 a Datganiad CIPFA o'r Arfer a Argymhellir. Ers 1996 mae'r Awdurdod wedi cymryd dull pragmatig tuag at ei anallu i gynnal cronfeydd ac mae wedi dosbarthu unrhyw gronfeydd a neilltuwyd fel darpariaethau. Mae'r mater wedi ei ddatgelu'n llawn yn y Datganiad Cyfrifyddu yn nodyn 17. Yn ein barn byddai ymdrin â'r cyfrifon hyn yn wahanol yn gamarweiniol a chredwn fod y dulliau datgelu presennol yn dryloyw i'r holl bartïon dan sylw. Y darpariaethau sydd wedi eu cam-ddatgan yw:

- a. Darpariaeth bensiwn - £455,000
  - b. Darpariaeth tâl cyfartal -£90,000
  - c. Darpariaeth rheng i rôl -£30,000
  - d. Darpariaeth gyfalaf -£82,000
  - e. Darpariaeth reoli - £143,000
- Asedau

Cyffredinol

Roedd yr holl asedau a gynhwyswyd ar y fantolen yn bodoli ar ddyddiad y fantolen ac yn eiddo i'r Awdurdod, ac roeddent yn rhydd o unrhyw hawlrym, llyffethair neu arwystl, ac eithrio fel y datgelir yn y cyfrifon. Mae'r fantolen yn cynnwys pob ased diriaethol sy'n eiddo i'r Awdurdod.

Asedau sefydlog

Cyfalefir pob ased sydd dros y lefel deminimis. Cânt eu hailbriso (bob pum mlynedd drwy raglen dreigl). Cyfrifir dibrisiad er mwyn lleihau swm llyfr net pob ased i'w werth gweddillol amcangyfrifedig erbyn diwedd ei oes fuddiol amcangyfrifedig yng ngweithrediadau'r Awdurdod.

Asedau cyfredol

O'u gwireddu yn ystod gweithrediadau arferol yr Awdurdod disgwylir y bydd yr asedau cyfredol eraill ar y fantolen yn cynhyrchu o leiaf gymaint ag a ddatgenir. Gwnaed darpariaeth ddigonol yn erbyn pob swm sy'n ddyledus i'r Awdurdod ac y gwyddys ei fod, neu y gellir disgwyl y bydd, yn anadenilladwy.

Ni cheir unrhyw drefniadau balans digolledu ffurfiol nac anffurfiol gydag unrhyw rai o'n cyfrifon arian parod na buddsoddi.

Tudalen 10 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu - Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Atodiadau

Rhwymedigaethau

Cyffredinol

Mae pob rhwymedigaeth wirioneddol a phob rhwymedigaeth wrth gefn wedi ei chofnodi a'i

datgelu fel y bo'n briodol, yn ogystal â phob gwarant yr ydym wedi ei rhoi i drydydd partion.

Nid oes ymglyfreitha yn yr arfaeth a allai beri colled sylweddol i'r Awdurdod, ac nad yw wedi

ei ddatgelu yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, naill ai fel rhwymedigaethau cyfredol neu rwymedigaethau wrth gefn.

Mae pob rhwymedigaeth o dan brydlesi cyllidol neu gontractau hurbwrcas wedi ei datgelu

yn y cyfrifon.

Ystyriwyd pob budd nas cyllidwyd (megis blynyddoedd ychwanegol dewisol) wrth grynhoi

ffigurau Safon Adrodd Ariannol 17 a gynhwyswyd yn y datganiadau cyfrifyddu.

Canlyniadau

Ac eithrio fel y datgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, ni chafodd trafodion o fath nas cynhelir fel arfer gan yr Awdurdod, nac amgylchiadau eithriadol neu anghylchol effaith berthnasol ar y canlyniadau ar gyfer y flwyddyn.

Rheolaeth fewnol

Cydnabyddaf fy nghyfrifoldeb am gynllunio a gweithredu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod gwallau. Ni fu:

- afreoleidd-dra yn ymwneud â rheolwyr y mae ganddynt rolau pwysig yn y system rheolaeth cyfrifyddu fewnol;
  - afreoleidd-dra yn ymwneud â chyflogeion eraill a allai gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol; a
  - gohebiaeth gan asiantaethau rheoliadol yn ymwneud â diffyg cydymffurfio neu ddiffygion o ran arferion adrodd ariannol a allai gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol.
- Digwyddiadau ôl-fantolen

Ac eithrio fel y datgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, ni fu

newidiadau perthnasol ers dyddiad y fantolen sy'n effeithio ar rwymedigaethau ac ymrwymadau, ac ni fu digwyddiadau na thrafodion sydd, er eu nad ydynt wedi'u cynnwys

yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, yn ddigon pwysig fel y dylent fod wedi

cael eu dwyn i sylw'r archwilydd.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am gyflwyno'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig

yn deg yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol priodol.

Cydnabyddwn ein cydgyfrifoldeb am baratoi'r Datganiad o Gyfrifon, sydd wedi'i gymeradwyo

gan yr Awdurdod.

Tudalen 11 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -

Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Atodiadau

Rydym wedi datgelu i chi bob achos hysbys neu bosibl o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau y dylid bod wedi ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Nid oes unrhyw drafodion perthnasol eraill gyda phartïon cysylltiedig (yn ôl diffiniad Safon Adrodd Ariannol 8 a'r SORP), heblaw am y rhai a gofnodwyd ac a ddatgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am gynllunio a gweithredu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll, ac rydym wedi datgelu canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gallai'r datganiadau ariannol fod wedi eu camdatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.

Rydym wedi datgelu wrthyhych yr hyn a wyddom am bob honiad o dwyll, neu dwyll a ddrwgdybir, sy'n effeithio ar ddatganiadau cyfrifyddu'r Awdurdod a'r nodiadau cysylltiedig a roddwyd i'r Awdurdod gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr ac eraill.

Rydym wedi datgelu i chi yr hyn a wyddom am dwyll neu dwyll a ddrwgdybir sy'n effeithio ar yr Awdurdod yn ymwneud â:

- y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- cyflogeion sydd â rolau arwyddocaol yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
- eraill lle gallai'r twyll effeithio'n berthnasol ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Cadarnhawn, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, y gwneir y sylwadau uchod ar sail ymholiadau gyda rheolwyr ac aelodau o staff sydd â gwybodaeth a phrofiad perthnasol (a, lle bo hynny'n briodol, drwy archwilio dogfennaeth ategol) sy'n ddigon i'n bodloni y gallwn gyflwyno'n briodol bob un o'r sylwadau uchod i chi.

Llofnodwyd gan

S.151 Swyddog Aelod Arweiniol
Dyddiad Dyddiad

Tudalen 12 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -
Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Atodiadau
Atodiad 2
Crynodeb o'r cywiriadau i'r datganiadau ariannoldrafft

Natur y cywiriad Rheswm dros y cywiriad
Debydu Croniadau £40,000
Credydu Incwm a Gwariant £40,000
Gwrth-droi cronladau ar gyfer tâl colli swyddi a dalwyd eisoes yn ystod y flwyddyn.
Debydu Incwm a Gwariant £44,494
Credydu Croniadau £44,494
Debydu Derbyniadau ymlaen llaw £16,535
Credydu Credydwyr £16,535
Cywiro swp o anfonebau yn ymwneud â 2007/08 oedd yn wreiddiol wedi eu cam-gofnodi yn 2008/09.
Debydu Derbyniadau ymlaen llaw £63,913
Credydu Dyledwyr £63,913
Dileu derbyniadau ymlaen llaw oedd heb eu derbyn cyn diwedd y flwyddyn.
Debydu Taliadau ymlaen llaw £53,567
Credydu Derbyniadau ymlaen llaw £53,567
Ailddosbarthu ffigur taliad ymlaen llaw a gofnodwyd yn wreiddiol fel rhan o dderbyniadau ymlaen llaw.
Debydu Datganiad o symudiadau ar y gronfa gyffredinol £1,232,000
Credydu Incwm a Gwariant £1,232,000
Addasiad i gywiro ffigurau pensiwn FRS17 a ddatgelwyd yn y datganiadau ariannol
Debydu Datganiad o symudiadau ar y gronfa gyffredinol £110,000
Credydu Incwm a Gwariant £110,000
Debydu Asedau Sefydlog £110,000
Credydu Cyfrif Addasiad Cyfalaf
Lleihad mewn costau cyfalaf sydd ddim yn cynyddu a ddilëwyd yn sgil prisio gorsafoedd tân Llanberis a Harlech yn broffesiynol.
Debydu Incwm a Gwariant £2,573,000
Credydu Datganiad o symudiadau ar y gronfa gyffredinol £2,573,000
Addasiad cyfatebol wedi ei wneud hefyd i'r datganiad o gyfanswm enillion a cholledion cydnabyddedig
Ailddosbarthu ffigur costau gwasanaeth yn y gorffennol ymladdwyr tân, oedd wedi ei gynnwys yn wreiddiol yn y cyfrif Incwm a Gwariant, i enillion a cholledion actiwaraidd am y flwyddyn, yn dilyn canllawiau hwyr a gyhoeddwyd yn argymhell y newid mewn ymdriniaeth.
Gwnaed nifer o newidiadau disgrifiadol/cyflwyniadol i'r datganiad cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Sicrhau bod y datganiad cyfrifyddu'n cydymffurfio â'r SORP.

Tudalen 13 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu -
Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Atodiadau
Atodiad 3
Crynodeb o eitemau rheolaeth fewnol amherthnasol

Mater rheolaeth fewnol Argymhelliad Ymateb Rheolwyr Paratoir a gosodir rhai jwrnalau gan aelod o'r tîm cyllid heb unrhyw adolygiad neu awdurdodaeth annibynnol.

Mae'n arfer da i'r holl jwrnalau gael eu hadolygu gan aelod arall o'r tîm cyllid cyn eu gosod er mwyn sicrhau eu bod yn gywir a phriodol.

Bydd rheolwyr yn sicrhau bod camau yn eu lle er mwyn gwneud yn siwr bod yr holl jwrnalau wedi eu hawdurdodi.

Yn ystod yr archwiliad nodwyd nad oedd polisi wedi ei sefydlu o ran darpariaeth dyledion drwg a bod y gwaith cyfrifo yn anghyson o flwyddyn i flwyddyn.

Dylid sefydlu polisi darpariaeth dyledion drwg. Mae dulliau cyffredin yn cynnwys:

- asesiad llinell wrth linell gan reolwyr o ran adennill pob dyled

- canran gyffredinol o falansau dyledwyr diwedd blwyddyn yn seiliedig ar oed dyledion a phrofiad yn y gorffennol o gyfraddau adennill dyledion
Er nad yw'n fater pwysig bydd rheolwyr yn sefydlu polisi yn unol â'r argymhellion fydd yn briodol i lefel y risg dan sylw.

Mae gan yr Awdurdod ddarpariaeth ar gyfer hawliadau rhwymedigaethau cyflogwyr sy'n weddill ar ddiwedd blwyddyn, ond nid yw'r gwaith cyfrifo yn seiliedig ar dechneg amcangyfrif gyson ac mae ei sail yn newid o flwyddyn i flwyddyn

Rydym yn cydnabod y bydd y cyfryw ddarpariaethau'n faes goddrychol ac rydym yn cydnabod y gallai pob hawliad fod yn unigryw, ond argymhellir defnyddio sail amcangyfrif gyson, gan ystyried nifer yr hawliadau a'r costau a amcangyfrifir.

Yn y dyfodol bydd rheolwyr yn sicrhau bod y dechneg amcangyfrif ar gyfer hawliadau rhwymedigaethau cyflogwyr sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn yn gyson bob blwyddyn.

Yn ystod yr archwiliad nodwyd nifer o

fân wallau o ran fformiwlâu o fewn cofrestr asedau sefydlog yr Awdurdod yn arwain at gyfrifo dibrisio anghywir. Argymhellir bod y taenlenni lle mae'r asedau sefydlog yn cael eu cynnal yn cael eu hadolygu er mwyn sicrhau bod yr holl gostau a chyfraddau dibrisio yn gywir fel sail ar gyfer cyfrifo dibrisio. Prynwyd system cofrestru asedau newydd, Terrarius Assets, i hwyluso'r broses o newid o UK GAAP (Datganiad o'r Arfer a Argymhellir DU) i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Mae staff yn y broses o drosglwyddo'r data asedau sefydlog i'r system newydd fydd yn atal unrhyw wallau eraill rhag digwydd o ran fformiwlâ. Yn ystod yr archwiliad nodwyd bod swp o anfonebau oedd yn ymwneud â rhwymedigaethau Mawrth 2008 heb eu cynnwys yn y system gyfrifyddu tan ar ôl diwedd y flwyddyn. Arweiniodd hyn at dan-ddatgan costau a rhwymedigaethau'r Awdurdod yn y cyfrifon drafft. Rydym yn argymhell bod anfonebau ar ôl diwedd y flwyddyn yn cael eu hadolygu'n llawn ar ddiwedd blwyddyn er mwyn sicrhau bod unrhyw rai sy'n ymwneud â nwyddau a gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn wedi eu cofnodi'n gywir. Bellach mae'r rheolwyr wedi rhoi gweithdrefnau yn eu lle i atal camgofnodi taliadau diwedd blwyddyn.

Tudalen 14 o 15 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu - Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ
Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn Testun: 029 2032 0660
E-bost: info@wao.gov.uk
Gwefan: www.wao.gov.uk

